Poštarina plaćena u gotovom.

GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

NOVA

TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 9 juna 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 587

Ugled

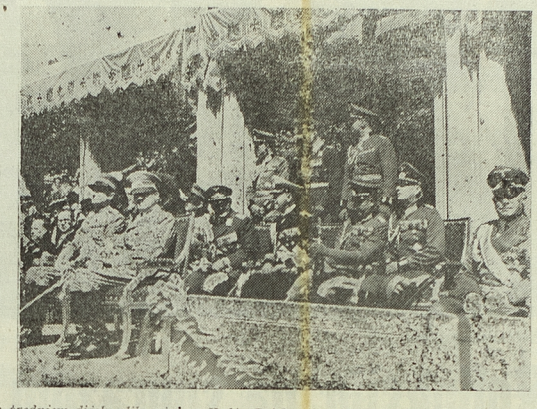
naše države raste iz dana u dan. Taj naš ugled u svijetu očevidan je i shvatljiv. Čast koja se ukazuje našoj zemlji i Dinastiji najbolje to svjedoči. Nedavna posjeta Rimu a sada Berlinu, sjaj i veličanstvenost dočeka više su nego znak dobrih odnosa, i njih prate određene izjave i garancije, kojima moramo vjerovati.

Što je stvorilo taj naš ugled u svijetu? Prije svega, staranje naših odgovornih faktora oko očuvanja naših dobrih odnosa ne samo sa jednom grupom država nego sa svima, a zatim i iskreno zagovaranje mira radi napretka i sreće čovječanstva, postavljanje balkanske politike na solidnu osnovu kao i razgranato privredno i trgovačko djelovanje. Naš narod i naša država mogli su zato, kao i činioci faktor mira, da i u trenucima najbliže nemirne prošlosti sačuvaju pribranost i spokojstvo dok je ratna panika zahvatala narode i kontinente. I u ovim momentima, koji se više neće ponoviti, onakav stav naroda i države bio je najbolje svjedočanstvo da smo svjesni situacije koja je za mnoge bila isuviše mutna. I tu je rastao ugled naše države, koja svoju politiku vodi određeno, bez kolebanja, bez spekulacija, bez prikrivenih namjera.

Ali ne bi bio ni pravi ni trajan taj ugled prema vani dok država nema poštovanja od svojih građana kao što ni jedan čovjek neće biti poštovan dok ne poštuje sebe. Taj unutrašnji ugled ne sastoji se u samom respektovanju zakona, u slijepoj pokornosti vlasti, niti u strahu od sile. Stvara ga odana ljubav građana i svijest da je postojanje države uslov za sreću i napredak, čvrsto uvjerenje da je postojanje ove (ne možda i ovakve) zajednice nužda života svija nas. U nekim momentima nedaleke prošlosti moglo se je sumnjati u postojanje takve svijesti, moglo je nedostajati očevidnih dokaza da takvog ugleda ima. Ali on ne može i ne mora uvijek biti vidljiv; on je latentna, prikrivena sila koja se ispoljava samo u trenutku potrebe; ona je rezervna snaga nacionalne zajednice, koja se ne vidi nego u trenutku opasnosti, u momentu osjećanja istorijske odgovornosti i u momentu jake svijesti o sebi.

Zato je jugoslovenska ideja bila jače izražena u prošlosti sve do prvih godina po oslobođenju i ujedinjenju, te je malo po malo, silom prilika i grijeha postala tako skrivena da su mnogi počeli vjerovati da je i nema ili da će kao vještačka tvorevina uskoro propasti. Ali u momentu kad je svijet bio uzbuđen strahom od rata, mi smo sačuvali smirenost ne samo zaštićeni aktivnošću naših odgovornih faktora, nego i pouzdanjem u taj posao. Istovremeno i poslije toga otvorilo se pitanje našeg državnog preuređenja, i to je bila dovoljna sila da našu skrivenu snagu dovede do vidnog izražaja: osjećanje povezanosti, poštovanje narodne i državne zajednice opet je postalo živo u narodnoj svijesti. Danas se sve više osjeća smisao postojanja naše zajednice i državna i nacionalna ideja sve više zahvata dušu našeg čovjeka. Ona sve više raste, zahvatiće sve; možda neće samo one koji su stvoreni da ometaju svaki napredak, a tih je malo.

Počasna tribina za vrijeme velike parade u Berlinu

Na prednjem dijelu slike vidi se Vodja Reicha sa svojim visokim gostom Nj. Kr. Vis. Knezom Namj. Pavlom. — Dalje desno vidi se min. vanjskih poslova von Ribentrop, protektor Reicha za Češku i Moravsku von Neurath, general von Brauchitch, general Keitel, veliki admiral Röder i feldmaršal Göring. — Lijevo sjedi jugosl. poslanik u Berlinu dr. Andrić i jugosl. ministar vanjskih poslova dr. Cincar-Marković

Nj. Vis. Knez i Kneginja u Berlinu

Posjeta Nj. Vis. Kneza-Namjesnika Berlinu značajna je manifestacija jugoslovensko-njemačkog prijateljstva, a velebnost i neopisivi sjaj kojim su Nj. Visočanstva Knez i Kneginja dočekani znak su ne samo gostoprimstva nego i iskrene želje da se očuvaju i ojačaju prijateljski odnosi između Rajha i naše Kraljevine. Zvanična strana posjete prelazi uvelike zahtjeve dužnog poštovanja, i posmatrana ujedno sa oduševljenjem njemačkog naroda i izrazom javnog mišljenja znači jedno istinsko oduševljenje i izraz velike simpatije za naš Kraljevski dom, za jugosloven. narod i za našu državu.

Te simpatije upućene su koliko našem narodu toliko i određenoj liniji naše vanjske politike, čije su sve sile upućene čuvanju dobrih odnosa sa susjedima bez ikakvih drugih namjera, jedino sa ciljem da se osigura mir i napredak zemlje i susjeda. Zato je razumljivo da između nas i našeg velikog susjeda mora da postoji uzajamno respektovanje i da je prirodna i jedino moguća bila izjava kancelara g. Hitlera da su GRANICE IZMEĐU JEDNE I DRUGE DRŽAVE ZAUVJEK GARANTOVANE

Iznosimo tekst zdravice sa gala večere koju je g. Kancelar Rajha priredio u čast Nj. Vis. Kneza i Kneginje, kao i odgovor Nj. Vis. Kneza Pavla. Obe ove zdravice najbolje tumače važnost ove značajne posjete.

Zdravica g. Hitlera

Velika mi je čast i radost što mogu Vašem Visočanstvu i Nj. Kr. Visočanstvu Kneginji Olgi da izrazim dobrodošlicu u glavnom gradu Njemačkog Rajha. Ali ja Vas pozdravljam i u ime cijelog njemačkog naroda, jer je on ispunjen osjećanjima prijateljstva za Nj. Vel. Kralja Petra II, za vašu otadžbinu i za jugoslovenski narod. Njemačko prijateljstvo prema jugoslovenskom narodu nije samo spontano prijateljstvo. Ono je dobilo svoju dubinu i trajnost za vrijeme tragičnog meteža svjetskog rata. Njemački vojnik je tada naučio da cijeni i poštuje svoga nasilnog junačkog protivnika. Vjerojem da je to bio i obrnut slučaj. Ovo uzajamno poštovanje dobija sva svoju vrijednost u općim, političkim, kulturnim i privrednim interesima. Zato mi, Vaše Kr. Visočanstvo, vidimo u ovoj posjeti Vašoj samo živi dokaz za opravdanost ovog shvatanja i zato jednovremeno vidimo iz toga nadu da će se njemačko-jugoslovensko prijateljstvo i dalje razvijati i postati još bliže.

Prisustvo Vašeg Kr. Visočanstva smatram kao radostan prilog ostvarenju prijateljske izmjene misli, koja može da bude, to sam uvjeren, za oba naroda i obe države samo korisna, pošto smo istorijskim događajima postali SUSJEDI SA ZAJEDNIČKIM GRANICAMA POSTAVLJENIM ZAUVIJEK. Ja u to vjerujem utoliko više, što čvrsto zasnovani odnosi povjerenja obezbjeđuju između Njemačke i Jugoslavije ne samo trajan mir, nego će izvan toga pretstavljati elemenat umirenja za naš uzbuđeni Kontinent. Taj mir je međutim cilj svih onih koji su voljni obavljati ozbiljan konstruktivan rad. Za vrijeme svoga kratkog boravka u Njemačkoj, Vi ćete, Vaše Kr. Visočanstvo, dobiti jasnu sliku o izgrađivanju, o radnoj i mirotvornoj volji njemačkog naroda, koji nema nikakav drugi cilj to toga, da čuvajući temelje svoga opstanka i svojih prirodnih prava, neumornim radom ide ususret ka sigurnoj budućnosti u jednoj Evropi, koja je našla svoj mir.

Budite uvjereni, Vaše Kr. Visočanstvo, da Njemačka i njezina vlada prate sa iskrenim simpatijama put napretka kojim sa uspjehom ide jugoslovenski narod, vjeran amanetu Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra. Taj Vaš rad prati moj njemački narod sa najboljim željama.

Nj. Vis. Knez

zahvaljujući g. Hitlera na srdačnim riječima istakao je, između ostalog, i ovo: Ja sam uvjeren da će pažnje koju Kneginji i Meni ukazuje ovih dana Vaša Ekscelencija, vlada Rajha i njemački narod, biti od cijelog jugoslovenskog naroda pozdravljene sa najvećom radošću i da će biti shvaćene kao dokaz dubokih simpatija i prijateljstva između obe susjedne zemlje. Moja je posjeta isto tako manifestovanje odlučne volje jugoslovenskog naroda da sa njemačkim narodom živi i zajedno radi u jednoj atmosferi mira i prijateljstva. Zato se vrlo radujem, što su u riječima Vaše Ekscelencije ponovljena svečana uvjeravanja da veliki Njemački Rajh isto tako želi ojačanje i učvršćenje prijateljske saradnje sa Jugoslavijom, odlučan da respektuje njezinu slobodu i nezavisnost kao i granice koje nas od prošle godine vezuju trajnim susjedstvom.

U ovim konstatacijama vidim ne samo ostvarenje uslova za razvoj još užih veza između Njemačke i Jugoslavije, nego i značajan doprinos konsolidaciji mira u ovom dijelu Evrope.

Pavle Popović

Istorija književnosti srpskohrvatske izgubila jednog od svojih pretstavnika koji se je i kao njen profesor beogradskog univerziteta i kao plodan, metodički i kritički spreman stručnjak, isticao kroz četiri posljednja decenija, tako da je njegovo ime, uz ime njegova brata Bogdana Popovića, postalo popularno u jugoslovenskom kulturom svijetu. Još mlad napisao je ozbiljne studije o istaknutim francuskim moralistima: Montaigu, Pascalu, La Rochefoucauldu, La Bruyeru itd., pa je nastavio da raspravljajući, osobito u svojem djelu „Srpska književ. zadruga" i u studijama „Iz književnosti", dadne direktivu novijoj našoj književnosti. Njegova studija o „Gorskom vijencu" (knjiga opsežna od 300 stranica) remek - djelo je svoje vrste, u svestranom proučavanju tog našeg najreprezentativnijeg pjesničkog djela uza „Smrt Smail-age Čengića." Njegove studije o starim dubrovačkim pjesnicima (Marinu Držiću, Ignjatu Đorđiću), pa o Branku Radičeviću, Slovencu Franji Prešernu, Matiji Banu, Antunu Fabrisu itd., a napose o Jov. Steriji Popoviću i najzad o Milanu Vidakoviću, svjedočanstva su o njegovoj svestranoj literarnoj kulturi, jakom kritičkom duhu i pravilnom proveravanju i suđenju literarnih vrednota. Nov kao malo ko kod nas, dao se je sa plodnim uspjehom na proučavanje komparativno nekih naših narodnih pripovjedaka (O djevojci bez ruku) i o našem folkloru. Prvi je u našoj literarnoj istoriji, ozbiljno pokušao da napiše zajedničku, sinhronističku „Jugoslovensku književnost" koja će — besumnje — posluižti budućim našim liter. istoricima kao uzorak. Pokrenuo je i na literarnu visinu podigao svoju reviju Prilozi za književnost, jezik istoriju i folklor. „Prilozi" P. Popoviča uz Beličev „Jugoslovenski Filolog", nadoknađuju i proširuju nekadašnji Jagičev „Archiv für slavische Philologie."

Naš universitet u Beogradu, uz imena: Jovana Cvijića, Jovana Skerlića i drugih pretstavnika znanosti, zabilježiće zlatnim slovima, u svojoj arkadi i ime Pavla Popovića, literarnog istorika i kritičara, profesora i akadmika, da se naše buduće generacije, u tom hramu prosvjete nadahnjuju i podžižu na nasljedovanje svojih otaca i djedova za kulturu zajedničke otadžbine — Jugoslavije.

SLAVA PAVLU POPOVIĆU!

Dr. M. P.

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

O broširi

»JUGOSL. NAPRED. POKRET...« itd. (vidi N. Tribuna od 26-V- i 2-VI o. g.) pribilježiću ovo: Gosp. auktor te brošire kaže na str. 10- »Zadatak je ovog skromnog pokušaja, da taj napred. pokret bar skicira", a M. P. prigovorio mu je da i skica, ¶ako će da bude LITERARNA, treba da je KRITIČKI I METODIČKI OBRAĐENA. Na tu moju napomenu gosp. auktor mjesto da stvarno odgovori, izasu i »tamljana« i »ljubičica« na moju adresu.

Držimo se predmeta, g. profesore, a za riječi, i uvredljive, ima drugi forum. Poznati Einstein je rekao: »Ne slušajte njegove riječi (jednog fizičara), ispitajte njegova djela« (znanstvena). „On the Method of Theoretical Phisic", 1933. Pred nama je g. profesore, Vaša brošira, pa je slobodno svakome, pa i meni. da je ispitam i o njoj svoj sud izreknem, jer ste nju za nas, t. j. za kulturnu čitalačku publiku i izdali. Pred mojim očima je Vaša brošira a ne M. L.

Zašto ustvrdih da u Vašoj broširi nema METODIČKO-KRITIČKE obradbe (a to je BITNOST moje kritike), reći ću samo ovo: Građa koju Vi htjedoste „skicirati«, ima skoro svoju malu literaturu, koja se nalazi u obimnim djelima: DINKO POLITEO: IZABRANI ČLANCI (D. Tuzla; u 4 sv.); MILAN MARJANOVIĆ: SAVREMENA HRVATSKA (Iz. Srp. Književ. zadruge 1913, ima 360 str.); J. SKERLIĆ: DANAŠNJI SRPHRV. NACIONALIZAM (Rijeka, knjiž. Trbojević 1913); pa jubilar. br. zadarskog »N. LISTA«, jubilar. br. »OBZORA"; Dr LUJO BAKOTIĆ: SRBI U DALMACIJI; i dosta monografija (da ne nižem njihova imena, a imam ih u svojoj biblioteci lijep broj.

Kad ta literatura, koja tretira o pitanjima u stvari istim, VEĆ POSTOJI, vama je bila dužnost da je proučite, provjerite (kontrolirate) i veriticirate, t. j. kritički ispitate i na nju se sintetički, pa i »skicirano« osvrnete, a najzad da je i SPOMENETE u Vašoj broširi, barem kao „POMOĆNU« literaturu za Vaš trud. Samo preštampavanje već štampanih članaka nije ni kritički, ni metodički, ni literarno, već se hoće ono nešto — u malo rečeno — ono i onako — kako je to učinio g. dr L. Bakotić u knjizi »Srbi u Dalmaciji«! Upravo imali ste »specimen« kako se knjige, pa i „skice" takove kategorije izrađuju i obrađuju, a da njihovo čitanje bude i UGODNO i POUČNO, a da ne postane »DOSADNO". Je li i ovo tamljan i ljubice ?!

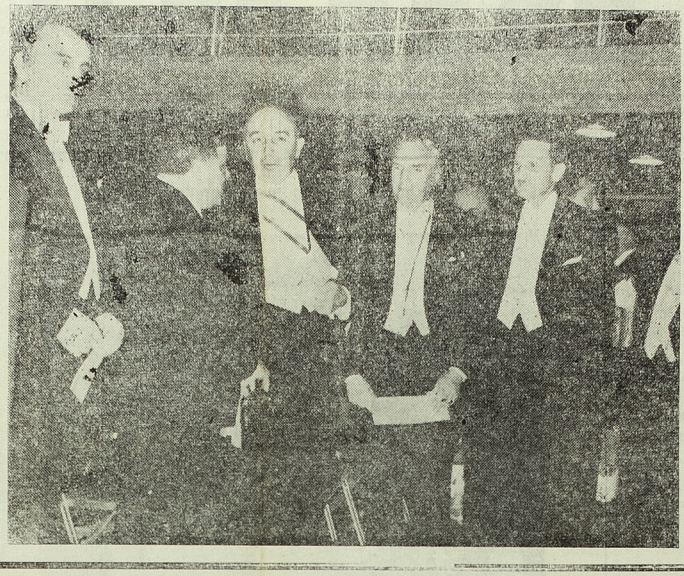
G. auktor se pozivlje na svoju „savjesnost", koju mu niko ne osporava, ali je potrebito i nešto drugo: i METOD I KRITERIJ U LITERARNOM OKVIRU!

Ako je, najzad, do toga g. profesoru da ostanemo u brazdi NAUČNOG METODA i OBJEKTIVNE KRITIKE i UKUSA LITERARNOG, a nikako nam nije do ličnih uvreda, onda sam najpripravniji da g. M. L. odgovorim na bilo kakovu protukritiku; drukčije, bilo na koje smicalice (tamljanske i ljubičaste), neću da odgovaram, jer bih se ponizio ne samo ispod dostojanstva profesorskog, već i onog građanske pristojnosti. Qui potest capere — capiat!

M. P.

širite N. TRIBUNU

Otvaranje našeg paviljona na Svjetskoj izložbi

Na dan 23 aprila o. g. otvoren je na veoma svečan način jugoslovenski paviljon na Svjetskoj izložbi u New-Yorku. Veliki broj uglednih zvanica i predstavnika naših iseljenika u Americi prisustvovao je ovom vrlo svečanom činu. Na slici pretsjednik njujorške općine g. Ln Gvardia u razgovoru sa našim poslanikom g. Fotićem, koji je u svom govoru pri otvaranju paviljona rekao:

„Ova će izložba poslužiti kao najbolji potstrekač prijateljstva između Jugoslavije i Sjedinjenih Država kojih se jugoslovenski narod uvijek sjeća sa zahvalnošću na ukazane prijateljske pomoći za vrijeme svjetskog rata."

Refleksije na sporazum

Pretsjednik banovinskog odbora Jugoslovenske nacionalne stranke za primorsku banovinu u svojoj okružnici od 23 maja 1939 godine ističe: »Za nacionaliste teritorijalno pitanje »sporazuma ne može da igra glavnu »ulogu. Hoće li se jedan srez ili jedan kraj priključiti ovoj ili onoj banovini, nije pitanje koje može ili »smije da uzrujava one koji stoje na »stanovištu narodnog jedinstva. Za »nacionaliste tu mogu da budu od »važnosti razlozi političkog oportuniteta ili dobre administracije.«

To može da bude lijepo i dobro sa strane Jugosloven. nacionalne stranke, koja stoji na stanovištu narodnog jedinstva, ali kada se traži sporazum baš s razloga što se prihvaća stanovište da su Srbi, Hrvati i Slovenci tri naroda, sa tri posebna narodno—politička individualiteta, treba apsolutno računati s tom činjenicom.

Očito je da sporazum, barem sa strane Hrvatske seljačke stranke, ide za političkim ciljevima, a ne za boljom administracijom ili decentralizacijom. Najbolje to dokazuje zahtjev da se Dubrovnik priključi Zagrebu. Danas cvatući Dubrovnik, bogat domaćim kapitalima, otrgao bi se od svog zaleđa i ostao na periferiji da se priključi Zagrebu, od kojega je udaljen pet stotina kilometara, i sa kojim nema ama baš nikakove povezanosti bilo u kojem pogledu. Mogli bi navesti nekoliko takovih primjera.

Treba se veoma dobro čuvati grešaka, koje bi mogle jednog dana da budu fatalne. Ne smije se pojedine krajeve otrgnuti od svojih prirodnih centara, pa tim upropastiti i ove krajeve i danas cvatuća središta od kojih se trgaju, a jedino zato da se udovolji osjećanjima. Ne valja zaboraviti da bi ovakovo teritorijalno razgraničenje moglo sutra da urodi većim nezadovoljstvom od onoga današnjeg. Osjećaj i zanos mogu momentalno da zadovolje političke prohtjeve, ali kada poslije ognjice bude nastupilo hladno razmišljanje, tek onda mogu da se uvide greške, koje se ne dadu više ispraviti i koje mogu da se nemilo svete.

Riješiti jedno pitanje, a njegovim rješenjem stvarati više njih novih i težih, neznamo da li se može nazivati rješenjem.

Nije dakle onako jednostavno i nevažno pitanje teritorijalnog razgraničenje kako ga smatra Jugoslovenska nacionalna stranka. Mi se u tome nipošto ne slažemo sa g. dr. Angjelinovićem. Inače treba priznati da su njegove ostale primjetbe za sporazum veoma umjesne i da će svaki Jugoslaven potpuno s njim saglasiti.

Rješenje hrvatskog pitanja, tako je kompliciran problem, da se poteškoće i mogućnost njegovog provedenja tek onda mogu da dostojno ocijene, kada se ono svestrano prosudi i uoči.

Istina je da su manje ili više sve stranke u tome složne da je problem težak i kompliciran, ali je upadno, da u nikakovoj okružnici stranačkih funkcionera, u nikakovom novinskom članku, u nikakovom političkom govoru, u nikakovoj brošuri nismo još naišli na slučaj da bi se ko pozabavio bio financijiskom stranom problema i njegovim ekonomskim poremećajima. Rješenje hrvatskog pitanja i njegovo provedenje zahtjevalo bi ogromne financijske žrtve, a ne mogu se ni iz daleka predvidjeti posljedice ekonomskih poremećaja koje bi moglo sobom donijeti.

Sam premještaj činovnika, starih penzionera i penzionera od Ujedinjenja do danas zahtjevao bi žrtvu od najmanje tri stotine miliona dinara. Teško je vjerovati da bi se našao ikoji činovnik, pa bio kako stranački zagrižen i šovinistički nastrojen, da bi iz svojih sredstava izdržao troškove premještaja. To isto vrijedi i za penzionere. Nego reći će se, pa penzioneri mogli bi da ostanu u mjestu današnjeg boravka. Ali treba vidjeti, da li bi banovina koja daje penziju trpjela da ju penzioner troši na području druge banovine.

Ako bi ovako sitna pitanja zahtjevala tako ogromne financijske žrtve, a koje bi tek žrtve zahtjevale uređenje i provedenje krupnijih pitanja, kao: državnih dugova kraljevine Srbije i kraljevine Crne Gore, predratnih austrijskih i mađarskih dugova predratnih pokrajinskih dugova, državnih dugova od Ujedinjenja do danas, dugova u toku za razrješenje agrarnih odnosa, žandarmerije, pogranične policije, državne hipotekarne banke, privilegovane agrarne banke, riječne plovidbe, državnih poduzeća i poduzeća u kojima je interesirana država, državnih radova u toku itd. itd. Čim bi veći bio obim kompetencija koje se prenose sa centralne vlade na banovine, tim bi financijske žrtve za izvršenje tog prenosa rasle geometrijskom progresijom.

Ne valja zaboraviti i to da živimo u doba krute autarhije, pak treba misliti i na ekonomske poremećaje koje bi sporazum mogao donijeti. I kad se ne bi udarile carinske granice između novih banovina, što je pitanje, ne valja zaboraviti da bi jedna banovina sa teškim uslovima i nametima mogla onemogućiti, ne samo svaki promet između nje i druge banovine, nego i svaki rad istitucijama i poduzećima iz druge banovine na svom području.

Po svemu izgleda da se pri razgovorima o sporazumu nije posvetilo dovoljno pažnje ni financijskim mogućnostima ni ekonomskim poremećajima.

...,. ić.

G. Pretsjednik Vlade na tabo-u slovenačkih radnika

rekao je da ostvarenje opravdanih radničkih težnja zavisi o njihovoj organizaciji i snazi. Ako radnici nafust komunistička gnijezda, naiši će na potpuno razumjevanje na svim stranama.

ŠIBENIK

Slava komande Šibenika

proslaviće se 12 ov. mj. U jutro će u kasarni »Šubićevac« biti održano bogosluženje a na večer drugarsko veče u Oficrskom Domu.

Šta je sa novim kupalištem?

Prošle godine bilo je u vidu preuređenje i modrniziranje kupališta Pakline, pa su već bili izrađeni nacrti i obezbjeđen potrebiti kapital. Prema planovima i nacrtima Paklina je imala da postane moderno kupalište sa cementnim kabinama, restauranom i ostalim konforom. Ova je namjera bila primljena sa zadoovolj[illegible]stvo od građanstva, jer je kupalište »Jadrija«, usprkos svojoj čistoći i ljepoti prilično nedovoljno i nezgodno za šibenske kupače, ali ovogodišnja ljetna sezona je već skoro počela a o radovima na Paklini nema ni govora.

Izlet Jaduanske plovidbe

Požrtvovanošću agencije J.P. Šibenik priređujc se u nedjelju 11 o. mj. izlet kroz Kornatsko otočje i zaliv Tajer, koji spada među najromantičnija mjesta Sjev. Dalmacije. Divna prirodna plitka i pjeskovita plaža prestavlja krasno mjesto za odmor u kupanju i ribarenju, te se je i vojvoda od Vindsora kad je, još kao Eduard VIII, putovao svojom jahtom po Dalmaciji, zadržao više dana u ovom divnom usamljenom zalivu.

Prijave iztetnika primaju se do 10 VI u 12 s. kod agencije i kod „Putnika".

RAZNI DRVENI SANDUCI i PAPIR ZA OMOTAVANJE dobivaju se u upravi N. Tribune.

Akcija da sjedište banovine ostane u Splitu

Povodom raznih vijesti, koje se šire u vezi sa pregovorima o sporazumu, jedna grupa uglednih splitskih privrednika i industrijalaca poduzelo je u Beogradu, na mjerodavnim mjestima akciju da se na neki način očuva Primorsku banovinu i da i dalje ostane njeno sjedište u Splitu. U glavnom ovi privrednici i industrijalci su istaknute pristaše bivše HSS, koji su u ovom pitanju ne mogu da slože sa zvaničnim mišljenjem svoje stranke, koje nije u skladu sa njihovim interesima.

Izložbe u gimaziji

Do petka po podne publika može razgledati u mjesnoj gimnaziji dvije đačke izložbe radova. U čitaonici izloženi su ženski ručni radovi, među kojima ima vrlo lijepih i pažljivo izrađenih primjeraka, a u svečanoj sali izloženi su crteži: sa strana geografski i prirodoslovni koji se odlikuju osobitom preciznošću, a u sredini — po svoj dužini sale — silkarski radovi đaka, među kojima ima vrlo mnogo lijepih.

Preporučamo građanstvu da nagradi mar mladih priređivača svojom posjetom.

Pristup je besplatan

Dan Crvenog krsta

proslavljen je u nedjelju u Šibeniku. U jutro održana je povorka, u kojoj su sudjelovale vojne i civilne vlasti, prestavnici raznih nacionalnih društava i đaci osnovnih i srednjih škola.

U 11 s. u gradskom perivoju održala je vojna muzika svoj birani koncerat.

Preko cijelog dana prodavane su značke i kupljeni dobrovoljni doprinosi za C.K.

„ILS" INDUSTRIJA LIJESA ŠIBENIK

SPLIT

Demonstracije protiv Križara u Blatu na Korčuli

Na sv. Vicenca u Blatu na Korčuli izašli su u povorci Križari u svojim odorama. Na ulicama kada su u povorci prolazili bile su priređene bučne demostracije, u kojima su se čuli poklici: » . . . Rušimo crkve, oltare . . . . pobijmo popove.« Žandarmerija je energično intervenirala i rastjerala demostrante. Značajno je da i pored ovakovog raspoloženja prvaci i vođe Križara i vođa ovih demostracija najtješnje sarađuju na političkom polju i da su ujedno glasali i 5 maja 1935 i 11 decembra 1938 g. za kandidate na listi g. dra Mačeka. Malo čudno — kad nebi bilo i žalosno.

Priznanje za nacionalni športski rad

Ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda dalo je 5000 dinara g. prof. Stjepanu Roci, kao nagradu za njegov rad na nacionalno - sportskom polju.

Pregled gradskih narodnih škola

Gradski nadzornik g. Kuljić završio je pregled gradskih narodnih škola, te je morao konstatovati odličan uspjeh zahvaljujući napornom i savjesnom radu učitelja ovih škola.

Mjesto pretsjednika gradskog poglavarstva neće se popuniti

Kako smo obavješteni sa upućene strane za izvjesno vrijeme neće se popunjavati mjesto pretsjednika gradskog poglavarstva, koje ostalo upražnjeno odrekom g. dr. Vlade Matošića, narod. poslanika. Dužnosti pretsjednika vršiće i dalje potpretsjednik g. Ivan Vrdoljak, koji je, za ovo vrijeme, odkada se nalazi na čelu splitske općine, pokazao odličnu spremu dobrog upravnika, što nam priznaju i politički protivnici.

Upražnjeno mjesto inspektora srednjih škola

Smrću poznatog kulturnog radnika agilnog prof. Josipa Barača, ostalo je upražnjeno mjesto inspektora za srednje škole pri Prosvjetnom odjeljenju banske uprave.

Širenje pamfleta

Po Splitu se u posljednje vrijeme širi veliki broj najraznovrsnijih pamfleta, raznih letaka i „političkih izvještaja" sa najrazličitijih strana. Između ostalih je, u većem broju, proširen i nekakav nacrt Ustava, koji potječe iz pera dra Z. Bjelovučića iz Dubrovnika, pripisujući neki sasvim drugi izvor.

Iz uredništva

Gosp. M. S. V.

Kako ovaj broj izlazi dan ranije Vaš dopis nije stigao za ovaj broj nego će ući u idući.

Ostali su i članci i drugih uvaženih dopisnika i saradnika, koje ćemo moći bolje zadovoljiti čim počnemo izlaziti dva pata na nedjelju.

Jadranska plovidba d.d. - Opravništvo Šibenik
priređuje u nedjelju IZLET za
SKRADIN i SLAPOVE KRKE
Odlazak iz Šibenika u 14 sati.
Cijena D. 12.— Djeca plaćaju polovicu

Prof. MIRKO LEŽAIĆ 20 (Lične uspomene)

O ZASLUŽNIM POKOJNICIMA NAŠEG KRAJA

Za posljednjeg urednika g. **dra Nikole Subotića**, *današnjeg ministra u penziji,* »**Srpski glas**« *se opet digao na dostojnu visinu i udario bez kriviudanja političkom linijom narodnih vođa Save Bjelanovića i dra Dušana Baljka, ali je, na žalost, već 1905 g. prestao sasvim da izlazi.*

Na zauzimanje mojih profesora, **Mihajila Katurića i Veljka Milića**, *kojih se sjećam s dubokim pijetetom i u ovoj prigodi, meni je bilo dopušteno, onako ispod ruke, da mogu dolaziti u prostorije* »**Srpske čitaonice**« *i pratiti našu štampu za koju sam imao već probuđeno interesovanje. Za posljednjih godina svoga školovanja u Zadru ja sam često viđao dra Dušana Baljka na šetnji i mnogo se naslušao o njegovoj hrabroj borbi za narodna prava. Narod i omladina smatrali su ga svojom jedinstvenom moralnom veličinom na Primorju. U prvoj prigodi narodno priznanje prema njemu izbilo je na površinu neodoljivom snagom.*

U proljeće 1907 god. bili su raspisani izbori za Carevinsko vijeće u Beču. Po novom izbornom zakonu u Austriji se prvi put uvelo opće, tajno i izravno glasanje s listićima. Srpski izborni srez u Sjevernoj Dalmaciji sačinjavali su Ravni Kotari, Bukovica i Kninska Krajina. Kav i uvijek, narod je i u toj prigodi instiktivno osjetio da se približujemo sudbonosnim događajima u neposrednoj budućnosti. Stoga je oduševljenim plebiscitom energično izrazio volju, koju nikakova sila nije mogla razbiti, da vođstvo srpske politike na Primorju opet uzme u svoje ruke neustrašivi i umni vođa **dr Dušan Baljak.** *Uzalud je bilo vladino mrštenje, uzalud vrdanje nekojih stranačkih prvaka, uzalud koprcanje oportunističkih elemenata, dr D. Baljak je po volji svoga raxdraganog naroda ponovo kao poslanik ušao u Carevinsko vijeće i u Dalmatinski sabor. Njegova agitacija u narodu za vrijeme izbora pretvarala se u triumfalni pohod neviđenih razmjera. Ima nas još dosta živih svjedoka i aktivnih učesnika, koji možemo lako da osvježimo nezaboravnu uspomenu na ona svijetla vremena narodnog poleta i idealne borbe. Od aneksione krize do propasti austrijske carevine, sa jednakim elanom kao i ranijih godina, dr D. Baljak je pratio sve što se događa u zemljama našega cjelokupnog naroda, pa za svaku nepravdu kao vitez bez straha i mane dizao svoju plamenu riječ protiv silnika i narodnih ugnjetača. On je kao glas narodne savjesti neumorno grmio, dizao što je čestito i rušio što je nevaljalo, i to na zborovima i u Dalmatinskom saboru, u Bečkom parlamentu i Austrijskim delegacijama. I na tom najistaknutijem položaju on je ostao do posljednjeg trenutka, do potpunog triumfa velike narodne misli, kojoj je u najtežim vremenima kroz cijeli svoj život sa toliko predanosti i čestitosti tako časno služio. Poslije oslobođenja i ujedinjenja, već star i premoren, »prateći svojim uvijek bistrim duhom udese države u čije je temelje i on uzidao svoj kamen«, dr D. Baljak proveo je »poznu jesen svoga života« u otuđenom Zadru, u kome se i rodio. „I ako je svoje zadnje godine proveo sasvim povučeno i usamljeno, — veli gđica A. Baljak u pismu 6 jula 1938 — ipak u svom domu nije bio sam. Bio je njegovan od svojih dviju sestara, Ane i Marije. One su mu bile i društvo i razgovor.« Prema saopštenju g. prote Mihajila Jovića, sadašnjeg paroha zadarskog, (koji me je svojom ljubaznom predusretljivošću po anagrafskim podacima zadužio na naročitu blagodarnost koju mu izričem i na ovom mjestu), dr Dušan Baljak umro je u osamdeset i drugoj godini života, 24 aprila 1935 godine, od »broncopolmonite«. Njegovi zemni ostanci počivaju u porodičnoj grobnici u Arbanasima kod Zadra.*

Dr Dušan Baljak bio je čovjek koji je pretstavljao obrazac muške, fizičke duhovne ljepote. Srednjeg rasta, okošt i ozbiljan u licu, široka čela i pravilna nosa, sa cvikerom i povećim brkovima, sa krupnim i crnim očima, on je svakom imponovao i kod svakog izazivao naročiti respekt. „Spoljašnja pojava dra Baljka — da se poslužimo majstorskim opisom g. dra U. Desnice koji ga je lično i izbližeg poznavao — bila je odraz njegove duševne harmonije. Lijepa, pravilna lica sa markantnim crtama, duboka i pronicava pogleda, stasa upravna i elegantna, tih i odmjeren u pokretima, dostojanstvena nastupa, uvijek besprijekorno odjeven, dr Baljak je davao utisak mirnoće, hladnokrvnosti, refleksije, gotovo hladnoće, ali bi na oratorskoj tribini, na kojoj se osjećao kao u svom carstvu, automatski i bez namjerne usiljenosti primio izgled i stav klasičnog oratora. oratora od rase. Ona neka oštrina i hladnoća u pogledu, u pokretima, u gestu načas bi popustila, oči bi zablistale, pokreti bi postali mobilniji ali nikad ne bi prešli u gesticulaciju, glas bi dobio neobičnu toplinu i zvučnost. i riječi bi stale da teku bistro, fluidno, neusiljeno, bez zastajanja, bez spoticanja, bez ponavljanja, u besprijekornim gramatikalnim oblicima i u jednoj dugoj, složenoj, književnoj savršenoj periodaciji, kakova se danas, u doba merkantilne užurbanosti kad sve, i život, i rad, i pisanje, i govor nose znakove hitnje, neimanja vremena, naglog predisanja i sipnje, ne može više da čuje ni na branilačkoj ni na parlamentarnoj tribini... Aristokrata u spoljašnosti, ugađen u manirima, ovaj unuk divlje Bukovice sa gransenjerskom gestom volio je strastveno svoj narod, njegove običaje i tradicije, njegovu sirovu i iskrenu prirodu, njegov plastičan jezik, njegove vrline, pa i njegove mane, ali nije nikad iznosio na pazar tu svoju ljubav, nije njom pravio reklamu, nije je iskorišćavao u traženju glasova i aplauza, nije znao da se ulagiva gomili i nije htio da se s njom izjednači, pa je zato mogao da izgleda dalek od naroda, sujetan i gord. Bio je aristokrat u manirima i u dodiru s ljudima, a demokrat u svijesti i u uvjerenju«.

Svršetak

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Trgovačko-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

KNIN

BANOVINSKI DAN CRVENOG KRSTA bio je u nedjelju, 4-VI na dostojanstven način proslavljen. U 11 sati prije podne formirala se je povorka pred Oficirskim domom i krenula kroz varoš glavnom ulicom do pred veliki most i onda se povratila na trg Kralja Petra I. Prva je stupala Osnovna škola sa svojom zastavom, dječicom svih razreda, upraviteljem i nastavničkim zborom, a za njom Državna gimnazija sa svim razredima i cijelim učitelj. zborom, pa vojna muzika, a iza nje dobrovoljne bolničarke i lijep broj gospoda i gospođica, uprava sreskog odbora C.K., pretstavnici civilnlh i vojnih vlasti, lijep broj gg. oficira, brojno građanstvo, a povorka je završavala četom vatrogasaca.

Kad je povorka došla na trg Kralja Petra I, pretsjednik sreskog odbora C.K. Dr. M. Perković održao je govor o uzvišenom cilju i humanokaritativnom i samaritanskom radu ove najplemenitije institucije na cijelom svijetu; podvukao je svestrani rad C.K. u Jugoslaviji pod pretsjedništvom Nj. Vis. Kneza Pavla i Kneginje Olge, uzorne dobrovoljne bolničarke, pa je pozvao ovu varoš na suradnju C.K. Svoj je govor završio poklikom Nj. Vel. Kralju i Karađorđevu Domu, na što su svi prisutni odgovorili radosnim »Živio !«

Vojna je muzika odsvirala birani koncerat, a dobrovoljne bolničarke sakupljale su milodare.

Ne možemo a da se ne požalimo na jednu žalosnu pojavu, a ta je da, ni kninski Soko ni kninski Skauti, pa ni neka »udruženja« nisu se odazvali pozivu pismenom i usmenom uprave sreskog odbora C.K. da sudjeluju, osobito u ovim vremenima, manifestaciji C.K. koji kod nas u svim elementarnim nepogodama i ostalim socijalnim nesrećama priskače po cijeloj državi, svim državljanima, u hitnu pomoć. Stoga je potpunim pravom rekao, u svom govoru, g. dr. M Perković, da svi oni koji ne pomažu C.K., pokazuju na kojem su humanom i kulturnom nivou. ć

Idu Slaveni...

Početkom juna 1939 izlazi iz štampe ova knjiga, koja Vam daje pred oči jasnu sliku bliskih događaja i veličanstveni nastup slavenske rase na pozornicu sveta. Posle pročitanja Vi ćete biti ponosni što pripadate golemom slavenskom rodu, koji po sili sudbine dolazi da završava celokupno Delo Bele civilizacije.

Ova knjiga otkriva kosmički i zemaljski red u razvoju rasa i kultura i posle pregleda jasnih fizičkih i metafizičkih činilaca zaokružava u jedinstvo smisao naše civilizacije. Kao krunu svega Dela Vi vidite svoj rod na najdostojnijem mestu bogoljudskog stvaralaštva.

Gotova knjiga staje 45.— a u pretplati 33.— dinara. Pretplatite se do konca maja; ili rezervirajte dopisom gotov jedan primerak, jer knjiga izlazi u ograničenom broju. Knjiga će imati 180 strana na osmini, uvez u karton ili po naručbi. Naručivati možete samo u roku 30 dana od prijema ovog oglasa, i to izravno od pisca: **Mile Dupor, Korčula.**

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

PATRIOTI!

MOLIMO, odmah izvršiti svoju prvu pretplatničku dužnost!

Bez plaćanja dužne pretplate nemože da bude uspješan rad ni mogućnost održavanja lista.

Šovinizam osvojio i sport

Baš u vrijeme pedesetogodišnjice »Mrtvih kapitala" starog dobrog Kozarca, splitski dnevnici trovali su svoje mukotrpne čitaoce dobro sastavljenim pričama u vidu statističkih podataka o tobožnjem zapostavljanju Hrvata u državnoj službi. Ove injekcije trebale su da malo podignu moral strpljivih glasača dra Mačeka, jer se mase ne zadovoljavaju vječitim circenses-ima, već traže i panem. Ali kako su u laži kratke noge, to su i ove bajke — kojima će se doskora dati doličan odgovor od strane pravih stručnjaka — učinile kratak utisak na duše raje zamorene frazama, koje sam život opovrgava. Da se glasači ne bi raštrkali, trebalo je među njih baciti novu kost, kojom će se neko vrijeme zabavljati a to je: hrvatski sport. Istina i onda, kad su se iz svih društava i udruženja uklanjali Jugosloveni, pao bi po koji usamljeni glas o hrvat. nogomet. savezu. ali to je onda bila utopija, jer je postojala jedna jaka smetnja i to votstvo zagreb. nogometnog potsaveza. Stoga je najprije uklonjen sa pretsjedništva najvećeg hrvat. kluba „Građanskog" direktor Premru, iako je ovaj preuzeo svoju dužnost, dok je „Građanski" bio pod stečajem. Bez obzira na usluge učinjene „Građanskom" morao je Premru ustupiti mjesto jednom Mačekovom narod. zastupniku, koji je potpuno istisnuo sportski duh iz kluba a uveo dnevnu politiku, povevši žestoku borbu protiv pretsjednika Zagreb. nogomet. potsaveza, pravog sportaša Bergera, koji o kakvom cijepanju od JNS-a nije htjeo da čuje. Ali ovaj je napokon nekim trikom bio uklonjen i time su seperatizmu u nogometu bila otvorena vrata. Čim se je ove god. sastala godišnja skupština JNS-a zagrepčani su stali da traže, da oni potpuno upravljaju hrvatskim klubovima a da J.N.S. ostane samo kao neka fasada prema inostranstvu. Naravno Srbima i Slovencima su „milostivo" dali također po jedan savez, tako da bismo mjesto jednog imali tri saveza, sve u duhu politike vođene iz Kupinca. J. N. S. nije odbio njihov predlog, već im je predložio da se sastavi jedan odbor, u koji bi i Hrvati ušli i koji bi imao da ispita sve zahtjeve zagrepčana i da ih gleda da dovede u harmoniju sa interesima cjeline. Međutim zagrepčani nisu htjeli da rade u tom odboru, jer nisu ni imali namjere da pregovaraju, već da diktiraju cjelini šta ima da radi, ako ne želi da je oni sasvim ne napuste.

S p l i t. A. D.

2500.— DIN. TREBATE da si stvorite stalnu zaradu — egzistenciju kod kuće.

Pišite: »Mara« Maribor — Pletionica—Razašiljalnica trikotaža.

Trgovina mode „a la ville de Paris"
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

„TVOKAPS"
Tvorničko skladište kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Drogerija
JOSIP IPAVEC
Foto potrepštine, droge, kemikalije kozmetika. — — — — ŠIBENIK

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskarni uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Šibenik